

Motion om Rädda Stockholms demografi: bygg större bostäder i innerstaden

Motion av Dennis Wedin och Per Rosencrantz (båda M)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Clara Lindblom

Sammanfattning av ärendet

Dennis Wedin och Per Rosencrantz (båda M) har väckt en motion i kommunfullmäktige i vilken de föreslår att kommunstyrelsen tillsammans med stadens bostadsbolag samt berörda nämnder verkar för att det byggs fler större lägenheter och stadsradhus i Stockholms innerstad samt att kommunstyrelsen tillser att nästa befolkningsprognos från stadsledningskontoret inkluderar och särskilt analyserar den demografiska utvecklingen med fokus på ut- och inflyttning av barnfamiljer, barnafödande och vad politiken kan göra för att förbättra Stockholms demografiska utveckling.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har i sin tur underremitterat ärendet till dotterbolaget AB Stockholmshem.

Stadsledningskontoret konstaterar att det föreligger behov av fler bostäder med många rum, både i innerstaden och ytterstaden. Stadens nämnder och bolagsstyrelser arbetar för att detta behov ska kunna tillgodoses inom ramen för ordinarie uppdrag och i linje med kommunfullmäktiges budget.

Exploateringsnämnden konstaterar att man idag bidrar till att bostäder av olika storlek och upplåtelseformer byggs. I riktlinjerna för bostadsförsörjningen ska staden utreda hur fler stora bostäder kan tillkomma genom nyproduktion samt hur stora bostäder i det befintliga beståndet i större utsträckning kan komma ofrivilligt trångbodda till del.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att det även är viktigt att staden verkar för olika upplåtelseformer i nybyggnationen som sker i stadsutvecklingsområdena. Man lyfter också att tillgång till service samt attraktiva, tillgängliga och trygga offentliga rum är viktigt för att skapa en levande innerstad.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd anser att det även är viktigt att staden verkar för olika upplåtelseformer i nybyggnationen som sker i stadsutvecklingsområdena. Man lyfter också att tillgång till service samt attraktiva, tillgängliga och trygga offentliga rum är viktigt för att skapa en levande innerstad.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att det även är viktigt att staden verkar för olika upplåtelseformer i nybyggnationen som sker i stadsutvecklingsområdena. Man lyfter också barnrättsperspektivet och uppdragen i stadens budget att fler bostäder med många rum ska byggas för att minska trångboddheten som finns i staden och så att alla kan bo kvar i Stockholm även när familjen växer.

Stockholms Stadshus AB anser att det finns behov av att kunna erbjuda fler större bostäder, vilket också är i linje med kommunfullmäktiges budget. Man lyfter också att bostadsbolagen använder marknadsanalyser för att ta fram ett välavvägt tillskott av olika bostadstyper och produkter. Olika typer av hushåll skapar förutsättningar för stabilare trapphus och en andel större lägenheter är eftersträfvansvärt.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholm ska vara en stad där vanliga människor har råd att bo. Alla ska kunna hitta en bostad oavsett var i livet de befinner sig, även när familjen växer. Det har under lång tid inte byggts tillräckligt med bostäder varken i Stockholm eller hela Sverige, samtidigt som det befintliga beståndet består av en övervikt av lägenheter med tre rum eller färre.

Bristen på bostäder med flera rum i kombination med höga bostadspriser leder till att barnfamiljer som har möjlighet flyttar till närliggande kommuner, samtidigt som familjer som inte har råd får tränga ihop sig. Trångboddheten är ett problem i hela staden, men familjer i ytterstaden är särskilt drabbade. För att råda bor på problemet har staden flera olika åtgärder igång.

Vi ska öka byggandet av bostäder med flera rum både i form av hyresrätter, bostadsrätter och radhus. Särskilt i stadsdelar med en hög andel mindre lägenheter, liksom stadsdelar där trångboddheten är särskilt utbredd. Det har tidigare saknats tydlig politisk styrning mot större lägenheter i nyproduktionen, varför det rödgröna styret har gett exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden som mål att minst 20 procent av påbörjade bostäder ska ha minst fyra rum och kök. Staden arbetar just nu också med att uppdatera riktlinjerna för bostadsförsörjningen.

Vi använder vår allmännytta aktivt. Bostadsbolagen har fått särskilda ägardirektiv om att tillskapa fler lägenheter med många rum genom ny- och/eller ombyggnad.

Bolagen prövar därför i varje enskilt nyproduktionsprojekt att öka andelen bostäder med fyra rum eller fler. Även i projekt som kommit en bit i planeringen prövas möjligheten att öka andelen lägenheter med fler rum. Detta gäller för samtliga nyproduktionsprojekt, oavsett vilken del av staden som berörs.

Bostadsbolagen ska verka för att pressa hyrorna i samband med tillskapandet av lägenheter med fler rum. Ett sätt är att bygga om befintligt bestånd, vilket till exempel AB Familjebostäder prövar i en tidigare vårdfastighet i Rinkeby. Ettor kommer att slås samman för att på så sätt få fram drygt 40 nya bostäder, varav en majoritet har fyra rum eller fler. Möjligheten att slå ihop mindre lägenheter kommer prövas i samband med alla större ombyggnationer.

Bostadsbolagen ska underlätta rörligheten i bostadsbeståndet. AB Svenska Bostäder har tillsammans med KTH tillskapat en industridoktorand i syfte att undersöka hur äldre hyresgäster som bor i stora och otillgängliga lägenheter genom aktiva åtgärder kan uppmuntras att byta bostad till en som bättre möter deras behov. Genom att stora lägenheter frigörs skapas även en möjlighet att undersöka hur dessa kan tillgängliggöras för trångbodda hushåll. Målet är att erbjuda fler verktyg för att främja god rörlighet och en socialt hållbar bostadsförsörjning. Dessutom prövas nya sätt att öronmärka större lägenheter till barnfamiljer. Exempelvis har AB Svenska Bostäder ett pilotprojekt i Björkhagen där lägenheterna är öronmärkta för familjer med flera barn och kompisgrupper som vill bo ihop.

För att Stockholm ska fortsätta vara attraktivt för barnfamiljer är annat förutom bostaden också viktigt. Förskola och skola, meningsfull fritid, idrott och närhet till grönområden spelar en stor roll. Därför prioriterar denna majoritet mer pengar till barn och ungas fritid, bättre utemiljöer och högre kvalitet i förskolor och skolor. Vi har tagit bort effektiviseringskraven i välfärden. Samtidigt gör vi allt vi kan för att förhindra nedskärningar och lägger all kraft på att värna förskolan, skolan och äldreomsorgen, trots regeringens nedskärningspolitik.

Med anledning av det föreslår jag att motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Bilaga

Motion om Rädda Stockholms demografi: bygg större bostäder i innerstaden, dnr KS 2023/656-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andrea Hedin (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen
2. Att därutöver anföra

Demografi har en betydande inverkan på den ekonomiska, politiska och kulturella utvecklingen i våra samhällen. Sverige, särskilt Stockholm, står inför en demografisk utmaning som kännetecknas av ett sjunkande födelsetal och en ökande andel äldre invånare.

Forskning visar också att förhållandena på bostadsmarknaden påverkar familjebildningen och beslutet att skaffa barn. Höga trösklar, såsom bostadsköer och kostsamma flyttningar till större bostäder, kan fördröja eller avskräcka från familjeexpansion. Det visar till exempel forskning där sambandet mellan etableringen på bostadsmarknaden och barnafödande studerats.

Kommunens stadsbyggnadspolitik har här en viktig roll att fylla. Genom att bygga fler stora bostäder ökar förutsättningarna för par att flytta ihop och skaffa barn. Fler barnfamiljer har även möjlighet att bo kvar i staden eller utöka sin familj. Stockholms stads befolkningsprognos visar att i områden med stor nybyggnation, som Hägersten-Älvsjö, Östermalm och Bromma, föds fler barn.

Särskilt tydlig är effekten i innerstaden, där några av stadens stora stadsutvecklingsprojekt pågår. Utan de nybyggda stadsdelarna Hagastaden och Norra Djurgårdstaden hade antalet barn i stadsdelen minskat på Norrmalm och Östermalm. Mäklarstatistiken visar också entydigt att större lägenheter efterfrågas av marknaden, medan ett- och tvåor är mindre attraktiva i dessa områden.

Staden kan vända utvecklingen, om den politiska viljan finns. Vi menar därför att, i planeringen av stadens stora stadsutvecklingsprojekt bör byggandet av större lägenheter och stadsradhus vara en bärande komponent, inte minst i Stockholms innerstad bör större fokus läggas på bostäder i form av stora lägenheter med tre eller fler rum eller stadsradhus.

Kommunstyrelsen och stadens bostadsbolag, liksom berörda nämnder, behöver verka för att det byggs fler större lägenheter och stadsradhus i Stockholms innerstad. Samtidigt menar vi att kommunstyrelsen behöver tillse att nästa befolkningsprognos från stadsledningskontoret inkluderar och särskilt analyserar den demografiska utvecklingen med fokus på ut- och inflyttning av barnfamiljer, barnafödande och vad politiken kan göra för att förbättra Stockholms demografiska utveckling.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis tillstyrka motionen
2. Att utöver det anföra.

Vi delar motionärens bild att Stockholm ska ha fler större bostäder i innerstaden. Den rådande situationen med bostadsbrist och höga priser som många har svårt att efterfråga, tvingar många att välja bort Stockholm som bostadsort. Vanliga småbarnsföräldrar med vanliga jobb tvingas välja att flytta till några av Stockholms grannkommuner för att få en bostad som passar deras familjesituation till ett överkomligt pris.

Vi ser en fara med att när allt fler människor väljer bort Stockholm så försvåras stadens förmåga att bemöta sitt kompetensförsörjningsbehov och därmed upprätthålla en kvalitativ och hög service till sina invånare.

Av den anledningen, driver Liberalerna att det bland annat ska vara enklare att omdana kontorshus i city till bostäder, där finns det potential att kunna tillskapa flera större bostäder som skulle passa även de större familjerna.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 10 april 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Johan Paccamonti och Jonas Nilsson (alla M), som är likalydande med Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

I motionen beskriver Dennis Wedin och Per Rosencrantz (båda M) en utveckling med sjunkande födelsetal och ökad utflyttning av barnfamiljer och att kommuner kan bidra till att vända den demografiska nedgången genom att verka för fler stora bostäder. Byggandet av större lägenheter och stadsradhus bör enligt motionen vara en bärande komponent i planeringen av statsutvecklingsprojekt och huvudfokus för nybyggnation av bostäder i Stockholms innerstad bör vara stora lägenheter med tre eller fler rum eller stadsradhus.

Motionärerna föreslår att kommunstyrelsen tillsammans med stadens bostadsbolag samt berörda nämnder verkar för att det byggs fler större lägenheter och stadsradhus i Stockholms innerstad, samt att kommunstyrelsen tillser att nästa befolkningsprognos från stadsledningskontoret inkluderar och särskilt analyserar den demografiska utvecklingen med fokus på ut- och inflyttning av barnfamiljer, barnafödande och vad politiken kan göra för att förbättra Stockholms demografiska utveckling.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har i sin tur underremitterat ärendet till dotterbolaget AB Stockholms hem.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt kommunfullmäktiges budget ska staden ha en byggtakt för att nå 140 000-målet. Budgeten anger också att fler bostäder med många rum ska byggas för att minska trångboddheten som finns i staden och så att alla kan bo kvar i Stockholm även när familjen växer.

Stadsledningskontoret konstaterar att det föreligger behov av fler bostäder med många rum, både i innerstaden och ytterstaden. Stadens nämnder och bolagsstyrelser arbetar för att detta behov ska kunna tillgodoses inom ramen för ordinarie uppdrag och i linje med kommunfullmäktiges budget, bland annat utifrån årsmålet att minst 20 procent av påbörjade bostäder ska ha minst fyra rum och kök.

Under 2024 ska nya riktlinjer för bostadsförsörjningen tas fram för perioden 2025-2028. Inom ramen för framtagandet av riktlinjerna kommer frågor kring trångboddhet och bostadsbehov att utredas vidare.

Stadsledningskontoret konstaterar att den årliga befolkningsprognosen bygger på antaganden och analyser av den demografiska utvecklingen och de komponenter som förklarar utvecklingen: fruktsamhet, dödlighet, inflyttning och utflyttning.

Den demografiska utvecklingen påverkas av vilken typ av bostäder som byggs. Därför bygger prognosen över befolkningen i nyproduktion på demografiska antaganden om åldersstruktur, boendetäthet, fruktsamhet och flyttning baserat på observerade statistiska mönster för olika typer av bostäder. De bostadstyper som används är hyresrätter, bostadsrätter, småhus, studentbostäder, seniorbostäder, äldreboende och LSS-bostäder. De demografiska metoder som används i befolkningsprognosarbetet kan dock inte besvara frågan om hur Stockholms demografiska utveckling kan förbättras. Denna frågeställning skulle kräva en annan typ av utredning.

I 2023-års prognosrapport går bland annat att läsa att nedgången av fruktsamheten sedan 2010 inte går att förklara med de vanliga förklaringsmodellerna: lågkonjunktur eller försämringar i familjepolitiken eller jämställdheten. Enligt studier av Stockholms demografiska avdelning (SUDA) beror nedgången främst på minskande förstabarnstrender och då främst bland samboende barnlösa par. Forskarna spekulerar att globala osäkerhetsfaktorer som klimatförändringar, terrorism, överbefolkning med mera är faktorer som påverkar benägenheten att skaffa barn.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 december 2023 följande.

1. Exploateringsnämnden godkänner exploateringskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation av Dennis Wedin m.fl. (alla M), se Reservationer m.m.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 november 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret bidrar idag till att bostäder av olika storlek och upplåtelseformer byggs.

Enligt plan- och bygglagen får en kommun i detaljplaner bestämma lägenheters storlek. Exploateringskontoret tillsammans med planmyndigheten styr ibland detta när till exempel studentbostäder ska tillskapas, eller när lägenheter behöver vara små för att klara bullerproblematik. I de flesta bostadsprojekten regleras dock inte lägenhetsstorlekarna och en anledning till det är att detaljplanerna då blir mindre flexibla över tid. Byggaktören får inom ramen för upprättad detaljplan styra sin bebyggelse så att den möter efterfrågan från bostadsköpare eller hyresgäster.

I enlighet med bostadsförsörjningslagen planerar staden så att förutsättningar finns för alla invånare att kunna leva i goda bostäder. Detta görs genom riktlinjer som antagits av kommunfullmäktige. Riktlinjerna grundar sig på en analys av den demografiska utvecklingen, av efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar. I riktlinjerna som gäller för åren 2021-2024 ska

staden utreda hur fler stora bostäder kan tillkomma genom nyproduktion samt hur stora bostäder i det befintliga beståndet i större utsträckning kan komma ofrivilligt trångbodda till del.

Att stora bostäder är en prioriterad fråga för staden tydliggörs även i finansborgarrådets förslag till budget för 2024 med inriktningen att ”Fler bostäder med många rum ska byggas för att minska trångboddheten som finns i staden och så att alla kan bo kvar i Stockholm även när familjen växer”. Utifrån denna inriktning ska andelen påbörjade bostäder med minst fyra rum och kök under åren 2024-2026 uppgå till 20 procent.

Vidare ska exploateringsnämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och stadens bostadsbolag analysera hur stadsutvecklingsprocessen kan bidra till fler lägenheter med många rum, genom ny- och/eller ombyggnad, och hur hyrorna för dessa kan pressas.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 december 2023 följande.

Kungsholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Charlotta Schenholm (L) och Henrik Sjölander m.fl. (alla M), se Reservationer m.m.

Ersätтарыtrande av Göran Bergström (KD) som instämmer i reservationen.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 november 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med motionen om att det är viktigt med en levande innerstad i Stockholm. En stor andel mindre lägenheter kan bidra till att det är svårt för barnfamiljer att bo kvar. En växande åldrande befolkning i innerstaden som väljer att bo kvar i stora lägenheter kan också bidra till bristen på större bostäder, men även höga bostadspriser till följd av det centrala läget kan göra att många barnfamiljer väljer att flytta till andra närliggande kommuner.

Förvaltningen anser därför att det även är viktigt att staden verkar för olika upplåtelseformer i nybyggnationen som sker i stadsutvecklingsområdena. För att skapa en levande stad, är det även viktigt att det finns boenden som möter människors behov i andra åldersgrupper, såsom studentbostäder och särskilt boende. Även tillgång till service samt attraktiva, tillgängliga och trygga offentliga rum är viktigt för att skapa en levande innerstad.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 december 2023 följande.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med motionen om att det är viktigt med en levande innerstad i Stockholm. En stor andel mindre lägenheter kan bidra till att det är svårt för barnfamiljer att bo kvar. En växande åldrande befolkning i innerstaden som väljer att bo kvar i stora lägenheter kan också bidra till bristen på större bostäder, men även höga bostadspriser till följd av det centrala läget kan göra att många barnfamiljer väljer att flytta till andra närliggande kommuner.

Förvaltningen anser därför att det även är viktigt att staden verkar för olika upplåtelseformer i nybyggnationen som sker i stadsutvecklingsområdena. För att skapa en levande stad, är det även viktigt att det finns boenden som möter människors behov i andra åldersgrupper, såsom studentbostäder och särskilt boende. Även tillgång till service samt attraktiva, tillgängliga och trygga offentliga rum är viktigt för att skapa en levande innerstad.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 januari 2024 följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Reservation av Lars Rottem Krangnes (C), Jonas Nilsson m.fl. (alla M), Anne-Lie Eلفvén (L), se Reservationer m.m.

Ersätтарыttrande av Erik Ehre (KD) som instämmer i reservationen.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 december 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med om att det är viktigt med en levande innerstad i Stockholm. En stor andel mindre lägenheter kan bidra till att det är svårt för barnfamiljer att bo kvar. En växande åldrande befolkning i innerstaden som väljer att bo kvar i stora lägenheter kan också bidra till bristen på större bostäder, men även höga bostadspriser till följd av det centrala läget kan göra att många barnfamiljer väljer att flytta till andra närliggande kommuner. I stadens budget för 2024 framgår bland annat att ”Fler bostäder med många rum ska byggas för att minska trångboddheten som finns i staden och så att alla kan bo kvar i Stockholm även när familjen växer”. Vidare

framgår att Exploateringsnämnden med flera ska analysera hur stadsutvecklingsprocessen kan bidra till fler lägenheter med många rum, genom ny- och/eller ombyggnad, och hur hyrorna för dessa kan pressas.

Förvaltningen anser att det är viktigt att staden verkar för olika upplåtelseformer i nybyggnationen som sker i stadsutvecklingsområdena. För att skapa en levande stad är det även viktigt att det finns boenden som möter människors behov i andra åldersgrupper, såsom studentbostäder och särskilt boende. Även tillgång till service samt attraktiva, tillgängliga och trygga offentliga rum är viktigt för att skapa en levande innerstad.

Barnrättsanalys

Enligt stadens budget 2024 ska fler bostäder med många rum byggas för att minska trångboddheten som finns i staden och så att alla kan bo kvar i Stockholm även när familjen växer. Barn som redan bor i innerstaden med sin familj kan därigenom få möjlighet att stanna kvar i sitt sammanhang med vänner, förskola och skola. Detta är förenligt med Barnkonventionens Artikel 3 som handlar om att när vuxna tar beslut som påverkar barnet, måste de alltid tänka på vad som är bäst för barnet. Det är också förenligt med Artikel 27 som bland annat lyfter att barnet ska känna sig trygg, få bra mat, vatten, och en säker plats att bo på.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 18 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktiges budget fastslår att fler bostäder med många rum ska byggas för att minska trångboddheten som finns i staden och så att alla kan bo kvar i Stockholm även när familjen växer.

Koncernledningen anser i likhet med Stockholmshem att det finns behov av att kunna erbjuda fler större bostäder, vilket också är i linje med kommunfullmäktiges budget. Det finns behov i såväl ytterstad som innerstad, varför analyser för att förbättra Stockholms demografiska utveckling i huvudsak är någonting positivt. För kompletterande synpunkter hänvisar koncernledningen till Stockholmshems svar i sin helhet.

Underremiss

AB Stockholmshems yttrande har i huvudsak följande lydelse: Stockholmshem instämmer med att det finns behov av att kunna erbjuda fler större lägenheter. Att erbjuda yteffektiva lägenheter med fler rumsenheter ser bolaget som en del av sitt uppdrag. Idag använder bolaget marknadsanalyser för att ta fram ett välavvägt tillskott av olika bostadstyper och produkter på aktuell plats. Olika typer av hushåll skapar förutsättningar för stabilare trapphus och en andel större lägenheter är eftersträvansvärt.

För att bolaget ska kunna bygga fler större bostäder förutsätter detta marktillgång samt att andra förutsättningar i syfte att uppnå ett effektivt byggande uppfylls. Samhället förändras och utvecklas ständigt, så även unga människors värderingar och vilja till familjebildning. Stockholms hem erbjuder redan idag ett bostadsutbud med god spridning på lägenhetstyper och lägenhetsstorlekar.

Reservationer m.m.

Exploateringsnämnden

Reservation av Dennis Wedin m.fl. (alla M)

Vice ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen i sin helhet, samt att därutöver anföra följande:

Demografi har en betydande inverkan på den ekonomiska, politiska och kulturella utvecklingen i våra samhällen. Sverige, särskilt Stockholm, står inför en demografisk utmaning som kännetecknas av ett sjunkande födelsetal och en ökande andel äldre invånare.

Forskning visar också att förhållandena på bostadsmarknaden påverkar familjebildningen och beslutet att skaffa barn. Höga trösklar, såsom bostadsköer och kostsamma flyttningar till större bostäder, kan fördröja eller avskräcka från familjeexpansion. Det visar till exempel forskning där sambandet mellan etableringen på bostadsmarknaden och barnafödande studerats.

Kommunens stadsbyggnadspolitik har här en viktig roll att fylla. Genom att bygga fler stora bostäder ökar förutsättningarna för par att flytta ihop och skaffa barn. Fler barnfamiljer har även möjlighet att bo kvar i staden eller utöka sin familj. Stockholms stads befolkningsprognos visar att i områden med stor nybyggnation, som Hägersten-Älvsjö, Östermalm och Bromma, föds fler barn.

Särskilt tydlig är effekten i innerstaden, där några av stadens stora stadsutvecklingsprojekt pågår. Utan de nybyggda stadsdelarna Hagastaden och Norra Djurgårdstaden hade antalet barn i stadsdelen minskat på Norrmalm och Östermalm. Mäklarstatistiken visar också entydigt att större lägenheter efterfrågas av marknaden, medan ett- och tvåor är mindre attraktiva i dessa områden.

Staden kan vända utvecklingen, om den politiska viljan finns. Vi menar därför att, i planeringen av stadens stora stadsutvecklingsprojekt bör byggandet av större lägenheter och stadsradhus vara en bärande komponent, inte minst i Stockholms innerstad bör vara större fokus läggas på bostäder i form av stora lägenheter med tre eller fler rum eller stadsradhus.

Kommunstyrelsen och stadens bostadsbolag liksom berörda nämnder behöver verka för att det byggs fler större lägenheter och stadsradhus i Stockholms innerstad. Samtidigt menar vi att kommunstyrelsen behöver tillse att nästa befolkningsprognos från stadsledningskontoret inkluderar och särskilt analyserar den demografiska utvecklingen med fokus på ut- och inflyttning av barnfamiljer, barnafödande och vad politiken kan göra för att förbättra Stockholms demografiska utveckling.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Charlotta Schenholm (L) och Henrik Sjölander m.fl. (alla M)

Charlotta Schenholm (L) och Henrik Sjölander m.fl. (M) föreslog att nämnden skulle besluta enligt ett gemensamt förslag från Liberalerna och Moderaterna.

Förslaget var att Kungsholmens stadsdelsnämnd tillstyrker motionen och därutöver anföra:

Stockholm stad står inför stora demografiska utmaningar med en allt äldre befolkning samtidigt som barnafödandet i staden är rekordlåg.

Forskning visar att förhållandena på bostadsmarknaden påverkar familjebildningen och beslutet att skaffa barn. Detta blev extra tydligt under pandemin då vi såg en stor utflyttning av barnfamiljer från innerstaden till kranskommuner i länet. En orsak till detta var bristen på större lägenheter i Stockholm, vilket behövdes för att möjliggöra arbete och skolgång hemifrån. Denna trend har fortsatt då flera har efter pandemin fortsatt att åtminstone delvis arbeta hemifrån.

Det är därför glädjande att förvaltningen anser att det finns ett behov av större lägenheter i innerstaden. Stockholms stads befolkningsprognos visar att i områden med stor nybyggnation och där även större lägenheter byggs, såsom Hägersten-Älvsjö, Östermalm och Bromma, så föds det fler barn. Det är därför möjligt att få barnfamiljer att stanna i Stockholm och att de barnfamiljer som bor i staden också ges förutsättningar att utöka sina familjer genom att det faktiskt finns större boenden att flytta till. En levande stad kräver en levande innerstad och då behövs barnfamiljer. Även rent ekonomiskt är det viktigt för staden att behålla medborgare i yrkesarbetande ålder, en barnfamilj består ofta av två lönearbetande vuxna.

För att säkra Stockholms framtid och kunna hantera den demografiska utmaning som vi står inför krävs alltså proaktiva åtgärder för att motverka det sjunkande födelsetalet. Att prioritera byggandet av större bostäder i innerstaden kommer att bidra till att behålla och attrahera familjer.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation av Lars Rottem Krangnes (C), Jonas Nilsson m.fl. (alla M), Anne-Lie Elfván (L)

Lars Rottem Krangnes (C), Jonas Nilsson m.fl. (M), Anne-Lie Elfván (L) föreslog att nämnden skulle besluta enligt ett gemensamt förslag från Liberalerna och Moderaterna.

Förslaget var att Södermalms stadsdelsnämnd tillstyrker motionen och därutöver anföra:

Demografi har en betydande inverkan på den ekonomiska, politiska och kulturella utvecklingen i våra samhällen. Stockholm, står inför en demografisk utmaning som kännetecknas av ett sjunkande födelsetal och en ökande andel äldre invånare.

Forskning visar också att förhållandena på bostadsmarknaden påverkar familjebildningen och beslutet att skaffa barn. Höga trösklar, såsom bostadsköer och kostsamma flyttningar till större bostäder, kan fördröja eller avskräcka från familjeexpansion. Det visar till exempel forskning där sambandet mellan etableringen på bostadsmarknaden och barnafödande studerats.

Kommunens stadsbyggnadspolitik har här en viktig roll att fylla. Genom att bygga fler stora bostäder ökar förutsättningarna för par att flytta ihop och skaffa barn. Fler barnfamiljer har även möjlighet att bo kvar i staden eller utöka sin familj. Stockholms stads befolkningsprognos visar att i områden med stor nybyggnation, som Hägersten-Älvsjö, Östermalm och Bromma, föds det fler barn.

Särskilt tydlig är effekten i innerstaden, där några av stadens stora stadsutvecklingsprojekt pågår. Utan de nybyggda stadsdelarna Hagastaden och Norra Djurgårdstaden hade antalet barn i stadsdelen minskat på Norrmalm och Östermalm. Mäklarstatistiken visar också entydigt att större lägenheter efterfrågas av marknaden, medan ett- och tvåor är mindre attraktiva i dessa områden.

Staden kan vända utvecklingen, om den politiska viljan finns. Vi menar därför att, i planeringen av stadens stora stadsutvecklingsprojekt bör byggandet av större lägenheter och stadsradhus vara en bärande komponent, inte minst i Stockholms innerstad bör vara större fokus läggas på bostäder i form av stora lägenheter med tre eller fler rum eller stadsradhus. Kommunstyrelsen och stadens bostadsbolag liksom berörda nämnder behöver verka för att det byggs fler större lägenheter och stadsradhus i Stockholms innerstad. Samtidigt menar vi att kommunstyrelsen behöver tillse att nästa befolkningsprognos från stadsledningskontoret inkluderar och särskilt analyserar den demografiska utvecklingen med fokus på ut- och inflyttning av barnfamiljer, barnafödande och vad politiken kan göra för att förbättra Stockholms demografiska utveckling.